

АНАЛІЗ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ЛАНДШАФТУ УКРАЇНИ В ЕПОХУ НЕСТРИМНИХ ЗМІН

Шурпенкова Р.К., кандидат економічних наук, доцент,
Ткачук І.К., здобувачка першого (бакалаврського) рівня ВО,
Львівський національний університет
імені Івана Франка, м. Львів, Україна

Масштабний процес модернізації економіки будь-якої країни, що відбувається в сучасних реаліях, підсилює релевантність забезпечення привабливості інвестиційного клімату та появи новітніх спеціальних економічних зон, що посилює конкуренцію за інвестиції, висококваліфіковану робочу силу та перспективні інфраструктурні проекти.

Варто розкрити поняття «інвестиційний клімат» для більш обширного розуміння об'єкту дослідження. Отже, даний термін можна тлумачити як комплекс політичних, соціальних, інноваційних, інфраструктурних елементів (умов) конкретної території (країни, регіону), які впливають на пріоритет залучення додаткових фінансових ресурсів, а також на позицію інвестора щодо прийняття рішення з інвестування коштів в об'єкти певної території [1].

Отже, в епоху нестримних змін, власне процес проведення аналізу ключових складових інвестиційного клімату має вкрай вагомий значення для економіки країни в цілому, що, на самперед, є спричинене такими основними факторами:

– По-перше, на сьогочасному етапі розвитку інвестиції є одним із ключових факторів економічного піднесення як для будь-якого підприємства, так і в сукупності для держави. Одними з причин є те, що вони опосередковано виконують роль «інкубатора» робочих місць, можливість для введення новітніх технологій.

– По-друге, інвестиційний клімат перебуває в динамічному довіллі, що зумовлене взаємодією різноманітної комбінації факторів. Наприклад, провідними представниками, що здійснюють даний вплив є економічна ситуація, геополітична політика та розвиток новітніх технологій.

– По-третє, ера в якій ми перебуваємо ідентифікується підвищенням рівнем волатильності та невизначеності, що додає до загальної чисельності нові ризики для інвесторів та певною мірою ускладнює прогнозування інвестиційного ландшафту.

Зрозуміло, що як і для будь-якої країни забезпечення інвестиційного клімату України залишається метою, що містить у собі стратегічне значення, при чому реалізація якої залежить від масиву факторів, включаючи зовнішні. А все тому, що це виступає певним інструментарієм, так би мовити, «реанімації» економіки та країни в цілому, що забезпечує перспективи розвитку та оснащення провідних та пріоритетних галузей, структурної перебудови тощо [2, с. 298-305].

Власне з метою виходу України на міжнародні арену впродовж останнього десятиріччя було активно розроблено та застосовано масив заходів, що були прямо спрямовані на формування оптимізованого бізнес-середовища для іноземних інвесторів та забезпечення умов для подальшої співпраці.

Проте з початком розгортання повномасштабного вторгнення було різко призупинено механізм налагодження інвестиційної політики, окрім цього фактично в геометричній прогресії зменшилися можливості до економічного зростання та залучення іноземних надходжень з низки причин. Одним з найбільш ключових елементів з даного комплексу є значне підвищення ризику втрат інвестором вкладених коштів.

Зрозуміло, що таким чином, сукупність реалізованих та можливих ризиків в площині функціонування українського бізнесу стрімко зростає та унеможливає повноцінне компенсування, включаючи джерела фінансування державного сектору, і як наслідок, виникає додаткове навантаження на сучасні підприємства.

Виходячи з вищезгаданого, перед країною виникло ще одне вагомe завдання, а саме відбудова об'єктів цивільної та критичної інфраструктури, окрім цього, відновлення довіри іноземних інвесторів, формування інвестиційно-привабливої економіки з застосуванням вдосконалених алгоритмів залучення прямих іноземних інвестицій.

Варто зазначити, що одним із провідних механізмів примноження надходжень в державу є займання провідних позицій у рейтингу міжнародних організацій. Власне, рейтинг міжнародних організацій – це інструмент, що застосовується з метою порівняння країн за різними критеріями, такими як: індекс економічної свободи, індекс привабливості країн, індекс ведення бізнесу тощо (таблиця 1).

Динаміка прямих іноземних інвестицій в Україну

2019	2020	2021	2022	2023
Рейтинг за індексом економічної свободи				
134/ 180	127/ 178	130/ 177	130/ 177	-
Рейтинг інвестиційної привабливості країн світу International Business Compass (із 174)				
85/174	130/174	130/174	130/174	-
Рейтинг ведення бізнесу				
71/ 190	64/ 190	71/ 190	76/ 190	-
Індекс конкурентоспроможності країн				
85/ 141	84/ 141	-	-	-
Індекс інвестиційної привабливості (балів із 5)				
2,95	2,51	2,73	2,48	-
Довгостроковий рейтинг за зобов'язаннями				
Саа1 (С)	Саа1 (П)	Саа1 (П)	-	-
Суверенний рейтинг країни				
(Н) -негативний, (С) – стабільний, (П) – позитивний, (РН) – рейтинг не присвоєний				
В(П)	В(С) -	-	-	-

Джерело: *Сформовано авторами на основі [3]*

Візьмемо до уваги той факт, що критеріальну оцінку стану України тимчасово призупинено через воєнні дії на її теренах. Однак можна провести аналіз на основі довоєнних років, отже, наведені дані вказують на недостатню ефективність української економіки в цілому, виокремлюючи погіршення інвестиційного клімату та суттєве відставання в позиціях міжнародних рейтингів.

Для кращого розкриття та формування розуміння про сьогочасну інвестиційну привабливість України для іноземних інвесторів розробимо її SWOT-аналіз. Варто зазначити, що він може бути використаний як основа оцінки сучасного стану, адже дає можливість чітко визначити провідні ризики та вразливі аспекти в даній діяльності (таблиця 2).

Підводячи підсумки, можна зазначити, що в умовах нестабільності Україна має порівняно не так багато сильних сторін, однак ймовірна реалізація достатньої величини можливостей дозволить в перспективі посилити рівень залучення.

SWOT-аналіз інвестиційної привабливості України

<p>Сильні сторони</p> <ul style="list-style-type: none"> - значний потенціал у галузі людських ресурсів у тому числі, висококваліфікованих фахівців у різних галузях економіки; - геополітичне розташування, в розрізі розміщення на перетині ключових транспортних шляхів, що сприяє легкому доступу до ринків Європи та Азії. 	<p>Слабкі сторони</p> <ul style="list-style-type: none"> - геополітична напруженість, у першу чергу мова йде про повномасштабну війну; - високий рівень корумпованості та підвищена складність адміністративних процедур; - нестабільна законодавча база; - високий рівень залежності від змін на - відсутність покровокої та чіткої стратегії економічного розвитку країни.
SWOT	
<p>Можливості</p> <ul style="list-style-type: none"> - підвищення рівня наукового потенціалу; - розширення обсягів виробництва; - розширення ринкової системи збуту; - формування сталої нормативно-правової бази; - удосконалення інфраструктури економіки; - розвиток відновлювальних джерел енергетики 	<p>Загрози</p> <ul style="list-style-type: none"> - економічні та торговельні турбуленції; - економічна криза в Україні; - проведення несприятливих змін у законодавстві; - недостатня захищеність права власності; - підвищений рівень тінізації економіки та розширення хабарництва; - нестабільність та недосконалість податкової системи.

Література:

1. Удосконалення системи бухгалтерського обліку, аналізу і контролю як інформаційного забезпечення управління суб'єктами господарювання: монографія/ авт.кол.; за ред. д-ра екон.наук, проф. В.С. Рудницького. Львів, «ГАЛИЧ-ПРЕС», 2018. 275 с.

2. Організація аналізу інвестиційної діяльності на підприємстві та критерії прийняття рішень. Українська академія банківської справи Національного банку України. Суми, 2014. Вип. №38 С. 298-305.

3. Світовий банк в Україні. Офіційний сайт. URL: <https://www.worldbank.org/uk/country/ukraine> (дата звернення: 03.03.2024).